

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
професора Бойчук Алли Володимирівни, завідувачки кафедри
акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти
Тернопільського національного медичного університету
ім. І. Я. Горбачевського на дисертацію Маркевич Богдани
Олександрівни на тему: «Прогнозування, діагностика та профілактика
первинної дисменореї у пацієток пубертатного віку різних
соматотипів», представлену до захисту у спеціалізовану Вчену раду ДФ
05.600.099, що утворена згідно наказу ректора ЗВО Вінницького
національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 190 від 01
грудня 2023 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ
ім. М. І. Пирогова № 5 від 30 листопада 2023 року з правом прийняття до
розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Покращення репродуктивного потенціалу є одним з пріоритетних напрямків розвитку цивілізованого суспільства й основних стратегій ВООЗ, що обумовлює велику увагу до охорони здоров'я дівчат-підлітків, як майбутніх жінок, забезпечення оптимальних умов їх розвитку та раннього виявлення акушерсько-гінекологічної патології. Первинна дисменорея – займає одне з провідних місць серед нозологій даної вікової групи, це мультифакторіальна патологія, яка проявляється не лише погіршенням самопочуття, але й впливає на якість життя, соціалізацію та психологічний стан жінок, що неминуче погіршить їх репродуктивне здоров'я у майбутньому. Серед тригерних факторів, що визначають схильність до виникнення патології важлива роль належить конституціональним особливостям організму. Однак, досліджень щодо визначення зв'язків між

конституціональними особливостями та розвитком первинної дисменореї в науковій літературі практично немає.

Враховуючи наведене вище, тема дисертаційної роботи Маркевич Богдани Олександрівни, є оригінальною авторською роботою, виконаною на актуальну тему і має вкрай важливе теоретичне та практичне значення.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційне дослідження Маркевич Богдани Олександрівни є фрагментом загально університетської наукової тематики Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова: «Розробка моделей прогнозування пубертатних маткових кровотеч та альгодисменореї у дівчат в залежності від конституціональних особливостей організму» (№ державної реєстрації: 0115U001168). Дисертаційна робота виконана на належному науково-кваліфікованому рівні із дотриманням усіх вимог до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії як на етапі її планування, так і на етапі її безпосереднього виконання – від обрання актуальної теми, визначення мети і конкретних завдань, обрання методів досліджень. Автором виконано ретельне опрацювання і аналіз результатів досліджень з порівнянням із сучасними даними літератури, достовірним статистичним обробленням і узагальненням отриманих результатів. Усі опубліковані праці дисертантом за результатами наукового дослідження відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

У наукових публікаціях дисертаційної роботи подано всі основні положення дослідження, проведено їх узагальнення й аналіз із наданням ґрунтовних висновків. За матеріалами дисертації опубліковано 10 наукових праць, у тому числі: 6 статей в наукових фахових виданнях України (одна з яких відноситься до бази даних Scopus); 2 статті в виданнях країн ЄС/ОЕСР (США, Чехія); 1 патент України на корисну модель.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Представлені дисертантом власні результати досліджень мають беззаперечну наукову новизну.

Уперше комплексно проведено клінічну оцінку українських дівчат пубертатного віку з первинною дисменореєю шляхом аналізу даних анамнезу, менструальної функції та особливостей показників статевого розвитку.

Уперше встановлені багаточисельні достовірні відмінності антропометричних показників, компонентів соматотипу та показників компонентного складу маси тіла між здоровими та хворими на первинну дисменорею дівчатами пубертатного віку без та з урахуванням соматотипу які відображають «субпатологічні» конституціональні типи, а також відмінності антропо-соматотипологічних показників між хворими на первинну дисменорею дівчатами різних соматотипів.

Уперше встановлені достовірні відмінності сонографічних розмірів матки та яєчників і рівня статевих гормонів у різні фази МЦД між здоровими та хворими на первинну дисменорею дівчатами пубертатного віку без та з урахуванням соматотипу, а також між хворими дівчатами різних соматотипів.

Уперше побудовані та проведено аналіз дискримінантних моделей, що дозволяють за допомогою показників будови та розмірів тіла, ультразвукових показників матки та яєчників і рівня статевих гормонів прогнозувати можливість виникнення первинної дисменореї у дівчат пубертатного віку.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Висновки, які наведено в дисертаційному дослідженні, науково обґрунтовані, зроблені на основі фактичного матеріалу проведених досліджень і статистичної достовірності отриманих результатів, цілком

відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Дисертант використав достатню кількість досліджуваного матеріалу, що включала в себе 66 міських дівчат віком від 14 до 18 років з діагнозом - первинна дисменорея, що свідчить про достовірність отриманих результатів. Автор дисертаційної роботи цілком оволодів сучасною методологією наукового дослідження, що уможливило якісне виконання поставлених завдань. Усі отримані результати дослідження ретельно були опрацьовані та проаналізовані методами математичної статистики у ліцензованому пакеті статистичної обробки.

Наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації, базуються на отриманих результатах та відповідають поставленій задачі дисертаційного дослідження, їх ретельному узагальненні та обговоренні з інформативним використанням посилань на дані попередніх досліджень інших авторів, які працювали у схожому напрямку.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Під час виконання дисертаційного дослідження здобувач показав належне оволодіння методологією наукової діяльності як на етапі планування, так і під час безпосереднього виконання досліджень. Автором самостійно проведений інформаційно-патентний пошук, визначені мета та завдання дослідження, обрані методи дослідження, необхідні і достатні для їх виконання. Автор самостійно провів статистичну обробку результатів дослідження, здійснив аналітичний огляд літератури та написав усі розділи власних досліджень, з допомогою наукового керівника провів аналіз та узагальнення результатів дослідження та сформулював висновки дисертації, самостійно оформив дисертаційну роботу. Відмічається якісне виконання наукового завдання, яке було поставлене перед дослідником.

6. Теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження.

Дослідження, проведене здобувачем, має значний вплив на сучасну наукову базу знань. Дослідження, які провадив здобувач у рамках своєї дисертаційної роботи, дають можливість розширити уявлення про теоретичні аспекти та клінічні особливості перебігу первинної дисменореї. Запропоновані нові додаткові критерії прогнозування первинної дисменореї. Важливе теоретичне та практичне значення проведеного дисертаційного дослідження підтверджено широким впровадженням отриманих результатів у навчально-педагогічний та лікувальний процеси. Результати дослідження впроваджено в навчальний процес кафедр акушерства та гінекології № 1 та № 2 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, у роботу гінекологічних та поліклінічних відділень КНП «Вінницький міський клінічний пологовий будинок № 1», КНП «Вінницький міський клінічний пологовий будинок № 2», КНП «Вінницька клінічна багатoproфільна лікарня «Вінницької міської ради», КНП «Вінницька міська клінічна лікарня «Центр матері та дитини», КНП «Вінницька міська клінічна лікарня «Центр матері та дитини» підрозділ «Клініка дружня до молоді».

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому.

Рукопис дисертаційної роботи презентовано українською мовою і займає 256 сторінок (з яких 139 сторінок – заліковий машинописний текст), складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, 3 розділів власних досліджень, аналізу та обговорення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, з яких 131 викладені кирилицею та 93 – латиницею, а також чотирьох додатків. Робота ілюстрована 56 таблицями та 71 рисунком.

Відповідно до вимог, автором було виконано на високому рівні дисертаційну роботу, забезпечивши її чітку структуру та зрозумілість формулювання отриманих результатів та логічних висновків.

У "Вступі" дисертації застосовано класичний шаблон, де наведено переконливі аргументи щодо актуальності теми дослідження та його зв'язку з іншими академічними дослідженнями. Також у цьому розділі розкрито мету та завдання дослідження, а також перераховані публікації, де презентовані результати досліджень з описом внеску самого автора.

Розділ 1 "Огляд літератури" складається з трьох підрозділів, які налічують 21 друковану сторінку. У цьому огляді із основних фактів будуються основи для розгляду досліджуваної проблеми. Детально аналізуються й описуються інші наукові статті, які пропонують сучасні методологічні підходи до вирішення поставленої наукової задачі.

Розділ 2 "Матеріали та методи дослідження", представлені на 22 сторінках друкованого тексту, надають докладну інформацію про розподіл досліджуваного матеріалу за віковими термінами, а також про застосування методів дослідження, таких як антропологічний, сонографічний, визначення рівня гормонів та статистичний. Ці дані допомагають отримати детальну передачу результатів дослідження.

За допомогою використаних методів дослідження, дисертантом були представлені результати своєї дисертаційної роботи у третьому, четвертому та п'ятому розділах дисертації. Кожний метод дослідження був ілюстрований відповідним зображенням, а також описаний зрозумілим, структурованим і логічним висновком.

Розділ 3 «Особливості показників статевого розвитку та антропоморфотипологічних показників у дівчат пубертатного віку хворих на первинну дисменорею» - у даному розділі дисертант детально описав особливості менархе, пубархе, телархе та аксельярхе у дівчаток пубертатного віку хворих на первинну дисменорею. Особлива увага приділена відмінностям антропометричних показників та їх взаємозв'язкам з

показниками статевого розвитку. Розділ ілюструється 37 рисунками та узагальнюється 6 таблицями, які чітко демонструють результати дослідження. Загальний висновок логічно підводить підсумки отриманих результатів. Загальна кількість сторінок, включаючи ілюстрації, становить 44.

Розділ 4 «Сонографічні показники матки та яєчників і рівень статевих гормонів в різні фази менструального циклу у дівчат пубертатного віку хворих на первинну дисменорею» - містить детальний опис взаємозв'язків між рівнем гормонів, сонографічними показниками та розвитком первинної дисменореї серед дівчат різних соматотипів. Розділ супроводжується 34 ілюстраціями, які дозволяють наочно оцінити результати дослідження. Завершується цей розділ чітким і логічним підсумком, що узагальнює отримані результати. Вся ця інформація представлена на 28 друкованих сторінках.

У розділі 5 «Дискримінантні моделі можливості виникнення первинної дисменореї в залежності від особливостей будови і розмірів тіла, а також сонографічних параметрів матки і яєчників та гормонального фону в різні фази менструального циклу дівчат пубертатного віку різних соматотипів», розміщеному на 27 друкованих сторінках і з 30 рисунками, автор визначив коефіцієнти класифікаційних дискримінантних функцій, які дають можливість обчислити показник класифікації (D_f) за допомогою якого можна прогнозувати виникнення дисменореї серед дівчаток. Висновок, що систематично та послідовно підводить підсумки отриманих результатів, закінчує цей розділ.

В розділі 6 "Аналіз і узагальнення результатів досліджень" представлено 23 сторінками друкованого тексту та 6 таблицями, дисертант здійснив порівняльний аналіз своїх власних результатів з результатами досліджень інших науковців. Розділ також має гарну ілюстраційну підтримку у вигляді таблиць, що дозволяють наочно оцінити отримані результати.

У дисертаційній роботі були узагальнені результати досліджень у п'яти окремих висновках. Ці висновки повністю відображають отримані результати досліджень і відповідають поставленим завданням та меті дисертаційної роботи. Вони характеризуються чіткістю та обґрунтованістю.

Список використаних джерел оформлений відповідно до існуючих вимог і складається з 224 джерел наукової літератури (131 – викладені кирилицею та 93 – латиницею).

В додатках наведено список наукових робіт, в яких висвітлені основні результати дослідження, проведеного в рамках дисертації, а також наукові публікації, що підтверджують використання результатів дослідження в навчальному процесі або практичній діяльності. Дисертацію в цілому можна вважати завершеним науковим дослідженням.

8. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дослідження можуть бути використані для формування груп ризику порушень репродуктивного здоров'я, а також для контролю ефективності профілактичних та реабілітаційно-оздоровчих заходів у дівчат пубертатного віку доцільно використовувати математичні прогностичні моделі, які дозволяють прогнозувати можливість виникнення первинної дисменореї в залежності від особливостей будови і розмірів тіла або сонографічних показників матки та яєчників і рівня статевих гормонів у різні фази менструального циклу.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

В дисертації не було знайдено суттєвих зауважень щодо оформлення та змісту. Однак, було помічено кілька незначних зауважень, які не мають впливу на загальний високий рівень дослідження, його теоретичну та практичну цінність:

У тексті дисертації трапляються поодинокі орфографічні, друкарські помилки.

У порядку дискусії хотілося б почути відповідь дисертанта на наступні запитання:

1. Яким чином плануєте впроваджувати прогнозування первинної дисменореї у практичну діяльність лікарів жіночих консультацій чи дитячих гінекологів?
2. Чому розподіл дівчат на групи проводився саме на соматотипи, а не на морфотипи?
3. Чи може дисменорея вважатись економічною та соціальною проблемою суспільства?

10. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Після проведеного аналізу тексту дисертації та наукових публікацій дисертанта, було встановлено, що немає ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації або фальсифікації результатів дослідження Богдани Олександрівни Маркевич. Рукопис дисертації на тему: «Прогнозування, діагностика та профілактика первинної дисменореї у пацієнток пубертатного віку різних соматотипів», представлену до захисту у загальним обсягом 256 сторінок було перевірено на плагіат за допомогою програмного засобу "антиплагіатна Інтернет - система StrikePlagiarism.com". Рівень оригінальності склав 94,88 %.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Маркевич Богдани Олександрівни на тему: «Прогнозування, діагностика та профілактика первинної дисменореї у пацієнток пубертатного віку різних соматотипів», що представлена до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною, самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій викладені нові науково

обґрунтовані результати проведених особисто дисертантом досліджень, які дозволили вирішити актуальну науково-практичну задачу. Результати та основні положення і висновки дисертаційної роботи мають важливе теоретичне та практичне значення для медицини.

За актуальністю теми, методичним рівнем виконання, об'ємом проведених досліджень, науковою новизною, теоретичною та практичною значимістю дисертаційна робота відповідає вимогам до дисертації згідно «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та вимогам щодо оформлення дисертації відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Автор дисертації Маркевич Богдана Олександрівна заслуговує на присвоєння ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент:

професор ЗВО, завідувачка кафедри
акушерства та гінекології

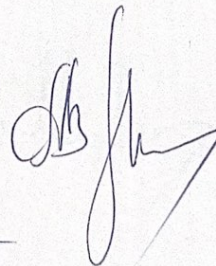
факультету післядипломної освіти

Тернопільського національного

медичного університету

ім. І.Я. Горбачевського

доктор медичних наук, професор

Алла БОЙЧУК

